

b. Zprávy z konferencí a jiných akcí

Mezinárodní konference – Traditional Culture as a Part of Cultural Heritage of Europe. Presence and Perspective of Folklore and Folkloristics.
Bratislava, 23.–25. 10. 2002.

Ve dnech 23.–25. 10. 2002 uspořádal Ústav etnologie SAV v Bratislavě mezinárodní konferenci „Traditional Culture as a Part of Cultural Heritage of Europe. Presence and Perspective of Folklore and Folkloristics“ (Tradiční kultura jako součást kulturního dědictví Evropy – Současnost a perspektivy folkloru a folkloristiky). Jednání probíhala v reprezentativních prostorách Pálffyho paláce. Zúčastnili se jí folkloristé a etnologové z devíti zemí (Bulharska, České republiky, Estonska, Maďarska, Německa, Norska, Rakouska, Slovenska a Slovinska).

Badatelé se věnovali pěti problémovým okruhům:

1. otázkám stavu a koncepce folkloristiky na vysokých školách a ve vědeckých institucích (B. Beneš /ČR/, H. Hlůšková /SR/, M. Koiva /Estonsko/, M. Leščák /SR/);
2. otázkám zpracování a prezentace folkloristické práce s ohledem na využití počítače a internetu (např. pro výzkum lidového tance I. Murín /SR/, dále A. Kuperjanov /Estonsko/);
3. otázkám životnosti folkloru a jeho akceptace (Z. Profantová /SR/);
4. otázkám úlohy folkloru v rámci společensko – politických aktivit: zde stojí za zmínku jednak otázka zhodnocení role folkloru v rovině národně stmelujícího symbolu a jeho případné zneužívání, (W. J. Espeland /Norsko/, J. Hamar

/SR/, R. Ivanova /Bulharsko/, I. Nagy /Maďarsko/) a jednak otázka uznání folkloru jako významného projevu v kontextu národní kultury s apelem tento jev chránit a rozvíjet v rámci programu UNESCO (V. Voigt /Maďarsko/);

5. otázkám analyzujícím konkrétní folklorní jev (např. žánr, motiv). Zásadní se ukázala otázka žánrů a jejich nového vymezení v kontextu reálné folklorní události. V této souvislosti se rozvinula diskuse k pojmu folklorismus (E. Krekovičová /SR/) a psaný folklor (D. Bitternerová /ČR/). Nosná se ukázala i myšlenka uchopení kulturních projevů jako performance – zvláště při analýze současných kulturních projevů některých subkultur mládeže (Hip-hopová kultura – I. Schneider /Rakousko/). Hovořilo se o vzniku nových žánrů především v souvislosti s novými mediálními technologiemi a případně i v souvislosti transformace tradičních folklorních událostí v tomto kontextu (M. Stanonik /Slovinsko/). V současné době se tedy folkloristé, a to především folkloristé ze Slovenska, soustřeďují na obsahové analýzy narácí – v této souvislosti bylo diskutováno především téma životnosti a uchopování tradičních motivů v žánru fámy, ale také fantazy literatura, téma oral history ve smyslu forem verbalizace zažitě a zhodnocené zkušenosti (Z. Galiová /SR/, O. Herec /SR/, G. Kiliánová /SR/, A. Mentel /SR/, Z. Vanovičová /SR/, H. Tužinská /SR/). Tematicky nosný se ukázal i výzkum dětské kultury (J. Pospíšilová /ČR/).

Poznatky, které byly prezentovány na konferenci *Traditional Culture as a Part of Cultural Heritage of Europe. Presence and Perspective of Folklore and Folkloristics Conference*, přinesly následující podněty:

1. Folklor a folkloristika jsou v některých zemích vnímány úzce v kontextu národního kulturního dědictví, je k nim tak přístupováno a tedy jsou zahrnovány do koncepce výuky (například pregraduální studium učitelství na slovenských VŠ).

2. Výzkumy folkloristů se opakovaně orientují na dětské respondenty. Vedle zjištění rozsahu a charakteru folklorního repertoáru této části populace badatelé získávají také poznatky o hodnotových orientacích dětí, o způsobech konstruování abstraktních pojmů a problémů (např. pojetí nebe a pekla), dotýkají se i otázek transmise poznatků (zde experimentálně simulovaného přenosu textů) a v této souvislosti detekování klíčových prvků výstavby textu, které nejsou zapomenuty a naopak tvoří skelet textu.

Dana Bittnerová

Čím je Klub slovenské kultury v České republice

Klub slovenské kultury má svoji zvláštní historii. Dalo by se říci, že v současnosti, t.j. od října 2003 obsahově více navázal na činnost Československé společnosti, která byla oficiálně zakázána společně s dalšími spolky a občanskými sdruženími v roce 1951. Hlavním cílem poválečné Československé společnosti bylo udržovat česko-slovenskou vzájemnost, utvářet a pěstovat dobré vztahy mezi Čechy a Slováky, představovat Slovensko, jeho kulturu a realie v českých zemích. Do roku 2003 KSK více čerpal z odkazu Místních odborů Matice Slovenské, které byly v letech 1947–1949 zakládány v Čechách, v těch místech, kde žilo více slovenských osídlenců – v pohraničí, nebo ve městech se značným přílivem Slováků (Praha, Prostějov,

Brno, atd.). V Praze a několika dalších městech pracovali MOMS již v letech meziválečných, jejich náplň byla obdobná jako činnost Československé společnosti.

V roce 1951 byl v Praze, se zánikem Československé společnosti, obnoven *Místní odbor Matice slovenské*. V jeho řadách hodlala pracovat slovenská a česká inteligence, zaměstnanci a dělníci. Činnost odboru se však vzhledem k politickým poměrům nemohla rozvinout. V té době také zanikly místní odbory Matice slovenské v různých městech a obcích – Aši, Chebu, Františkových Lázních, Sokolově, Chomutově, Liberci, Vratislavicích, atd. I zde byly politické důvody – spolky měly být začleněny do místních Osvětových besed a přičleněny pod dozor aparátu KSČ. Slováci se přestali v odborech MS sdružovat.

Ke krátkému obnovení spolkové činnosti na národnostní bázi došlo v roce 1968. Svůj specifický vývoj měla spolková činnost v letech „normalizace“, tzn. v sedmdesátých a osmdesátých letech. V letech „normalizace“ sdružoval české Slováky pouze *Klub slovenské kultury*. Vývoj tohoto spolku – zprostředkovatele slovenské kultury české veřejnosti, který vlastně spolkem nemohl být – měl svoji předehru v období pražského jara a již uvedenou prehistorii na počátku 50. let.

Na prahu očekávaných demokratických změn se od počátku roku 1968 v Praze připravovalo založení *Slovenského akademického klubu*, který byl oficiálně potvrzen a registrován v dubnu 1968. Slovenský akademický klub sdružoval pražské slovenské studenty ze všech vysokých škol, vydával svůj bulletin a pořádal různé kulturní akce, taktéž pro české studenty. V té době se počítalo s federalizací, tudíž vznik slovenských spolků v Čechách měl postupně získávat své právní opodstatnění.